MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. március 26.[1]

C-89/14. sz. ügy

A2A SpA
kontra
Agenzia delle Entrate

(a Corte suprema di cassazione [Olaszország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Állami támogatások — A jogellenes támogatások visszatérítésére vonatkozó határozat — Az e visszatérítésre alkalmazandó kamatok számítási módszere — 794/2004/EK rendelet — 11. cikk — Kamatos kamatok — 13. cikk — A hatálybalépés időpontja — A 794/2004/EK rendeletnek a kamatos kamat alkalmazását előíró rendelkezéseire utaló nemzeti jogszabály — A visszatérítési határozatra ratione temporis nem alkalmazható rendelkezések — Az uniós jog általános elvei”

I – **Bevezetés**

1. A Bíróság hivatalához 2014. február 21-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmet azon jogvitában terjesztették elő, amely az A2A SpA (a továbbiakban: A2A) és az Agenzia delle Entrate (az adóhivatal) között az Olaszország által a többségi köztőkével rendelkező, közszolgáltatásokat nyújtó vállalkozások számára biztosított adómentességekre és kedvezményes kölcsönökre vonatkozó állami támogatásokról szóló, 2002. június 5-i 2003/193/EK tanácsi határozattal[2] jogellenesnek és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatások visszatérítése tárgyában folyik.

2. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem [az EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet[3] 14. cikkének, valamint a 659/1999 rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet[4] 9., 11. és 13. cikkének értelmezésére vonatkozik.

3. A kérdést előterjesztő bíróság konkrétabban azt a kérdést veti fel, hogy e rendelkezésekkel ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely a 794/2004 rendelet 9. és 11. cikkére utalva írja elő a visszatérítendő támogatás után fizetendő kamatok számítása tekintetében a kamatos kamat módszerét. Ugyanakkor mindjárt az elején rámutatok, hogy e rendelet 13. cikke szerint, amelyre a nemzeti szabályozás nem utal, a szóban forgó számítás *ratione temporis* nem volt alkalmazható az érintett támogatásra.

1 — Eredeti nyelv: francia.
2 — HL 2003. L 77., 21. o.
3 — HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.
4 — HL L 140., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 4. kötet, 3. o.

II – **Jogi háttér**

A – *Az uniós jog*

1. A 2003/193 határozat

4. 2002. június 5-én a Bizottság elfogadta a 2003/193 határozatot, amelynek 2. és 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„*2. cikk*

Az 1995. december 28-i 549. sz. törvény 3. cikkének (70) bekezdése, valamint az 1993. október 29-i 427. sz. törvény által törvénnyé alakított 1993. augusztus 30-i 331. sz. törvényrendelet 66. cikkének (14) bekezdése szerinti, jövedelemadó alóli hároméves mentesség, valamint az 1986. augusztus 9-i 488. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított 1986. július 1-jei 318. sz. törvényrendelet 9a. cikke alapján az 1990. június 8-i 142. sz. törvény értelmében alapított többségi állami tulajdonú részvénytársaságok részére nyújtott kölcsönből eredő előnyök [az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése] értelmében vett állami támogatást jelentenek.

E támogatások a közös piaccal nem egyeztethetők össze.

3. cikk

Olaszország minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy visszaszerezze a kedvezményezettektől az 2. cikkben említett rendszerben nyújtott támogatást, amelyet előzőleg jogtalanul bocsátott a rendelkezésükre.

Amennyiben a nemzeti eljárás lehetővé teszi a határozat azonnali, tényleges végrehajtását, a visszatérítés késedelem nélkül, a nemzeti eljárás szerint történik.

A visszatéríttetendő támogatás azon időponttól kezdődően tartalmazza a kamatokat, amikor a kedvezményezett a jogellenes támogatást megkapta, annak tényleges visszatérítése időpontjáig. E kamatok kiszámítása a regionális támogatások támogatási egyenértékének kiszámításához alkalmazott irányadó kamatláb alapján történik.”

5. A 2003/193 határozatot 2002. június 7-én közölték az Olasz Köztársasággal.

2. A 659/1999 rendelet

6. E rendeletnek „A támogatás visszatérítése [helyesen: visszatéríttetése]” című 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: »visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat«). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését [helyesen: visszatéríttetését], amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.

(2) A visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat szerint visszatérítésre kerülő támogatás magában foglalja a Bizottság által megfelelő kamatlábbal meghatározott kamatot. A kamat attól a naptól esedékes, amikor a jogellenes támogatást a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, addig a napig, amíg visszafizetésre nem került.

(3) Az Európai [Unió] Bíróságának [az EUMSZ 278. cikk] értelmében hozott határozatának sérelme nélkül, a visszatérítést [helyesen: visszatéríttetést] késedelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve hogy e rendelkezések lehetővé teszik a Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását. Ebből a célból és a nemzeti bíróságok előtt zajló eljárás esetén – [az uniós] jog sérelme nélkül – az érintett tagállamok meghozzák a jogrendszerük szerint rendelkezésre álló szükséges intézkedéseket, beleértve az átmeneti intézkedéseket is.”

3. A 794/2004 rendelet

7. A 794/2004 rendelet 9. és 11. cikke „A jogellenes támogatás visszatérítésének kamata” című V. fejezetben található.

8. A rendeletnek „A kamat meghatározásának módszere” című 9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha külön határozat ettől eltérően nem rendelkezik, [az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése] megsértésével nyújtott állami támogatás visszatérítésének kamatlába minden egyes naptári évre meghatározott éves százalékos kamatláb.

[…]”

9. A 794/2004 rendeletnek „A kamat felszámításának módszere” című 11. cikkének szövege a következő:

„(1) Az alkalmazandó kamat mértéke az azon időpontra vonatkozó kamatlábnak felel meg, amikor a jogellenes támogatást első alkalommal a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották.

(2) A kamatlábat konszolidált alapon a támogatás visszatérítésének időpontjáig kell alkalmazni. Az előző évben felhalmozott kamat a következő években tovább kamatozik.

(3) Az (1) bekezdésben említett kamatlábat kell a teljes időszakra alkalmazni a visszatérítés időpontjáig. […]”

10. A 2004/794 rendeletnek a „Záró rendelkezések” című VI. fejezetében szereplő 13. cikke a rendelet hatálybalépéséről szól. E cikk első bekezdése azt írja elő, hogy „ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba”. E cikk ötödik bekezdése azt mondja ki, hogy „a 9. és 11. cikk minden olyan visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozatra vonatkozik, amelyet e rendelet hatálybalépése [vagyis 2004. május 20.] után közöltek”, ami nem így történt a Bizottság jelen ügyben vizsgált határozata esetében, amelyet 2002. június 7-én közöltek.

B – *Az olasz jog*

11. A polgári törvénykönyv 1283. cikke így rendelkezik:

„Ellenkező kikötés hiányában a lejárt kamatok kizárólag a kereseti kérelem vagy a lejáratukat követő megállapodás alapján kamatozhatnak, azzal a feltétellel, hogy az legalább hat hónapja esedékes kamatokra vonatkozik”.

12. A 2009. január 28-i 2. sz. törvény[5] által módosításokkal törvénnyé alakított, a családokat, a vállalkozásokat és a foglalkoztatást támogató sürgős intézkedésekről, valamint a nemzeti stratégiai keret válságellenes intézkedésekkel történő módosításáról szóló, 2008. november 29-i 185. sz. törvényrendelet[6] (a továbbiakban: 185/2008 törvényrendelet[7]) 24. cikkének (4) bekezdése a következőket írja elő:

„A kamatokat a 2004. április 21-i 794/2004/EK […] rendelet V. fejezetében foglalt rendelkezések alapján kell meghatározni […]”

13. A Corte suprema di cassazione (semmítőszék) szerint az, hogy a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése kizárólag a 794/2004 rendelet V. fejezetére utal, a 13. cikk ötödik bekezdésében szereplő átmeneti szabályt tartalmazó VI. fejezetére pedig nem, azt jelenti, hogy a szóban forgó visszatérítésre a kamatos kamatot kell alkalmazni, noha e visszatérítés az említett rendelet hatálybalépésénél korábbi bizottsági határozatra vonatkozik.[8]

III – **Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés**

14. Az A2A az ASM Brescia SpA és az AEM SpA összeolvadásából jött létre.

15. Az 1996 és 1999 közötti időszak vonatkozásában az ASM Brescia SpA és az AEM SpA a nemzeti jogszabály által a többségi állami tulajdonú részvénytársaságok tekintetében előírt kedvezményes rendszer alapján mentességet élvezett a jogi személyeket terhelő jövedelemadó és a helyi jövedelemadó alól.

16. Ezt az adómentességet a 2002. június 5-i, 2002. június 7-én közölt 2003/193 határozat jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen „állami támogatásnak” minősítette.

17. A Bíróság a Bizottság kontra Olaszország ítéletében (C-207/05, EU:C:2006:366) kimondta, hogy „[a]z Olasz Köztársaság – mivel az előírt határidőn belül nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a kedvezményezettekkel visszatéríttesse [a 2003/193 határozat] által jogtalannak és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített támogatásokat – nem teljesítette a hivatkozott határozat 3. és 4. cikkéből eredő kötelezettségeit”.

18. Ezen ítéletet követően az olasz jogalkotó lépett fel a szóban forgó támogatások visszatérítésének szabályozása érdekében, és elfogadta többek között a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdését, amely szerint a kamatokat a 794/2004 rendelet V. fejezetében foglalt rendelkezések alapján kell meghatározni, vagyis a kamatos kamatok módszerének alkalmazásával.

5 — A GURI 2009. január 28-i 280. számának rendes melléklete.

6 — A GURI 2008. november 29-i 280. számának rendes melléklete.

7 — Meg kell jegyezni, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem hivatkozik a 2007. április 6-i 46. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított, a közösségi és nemzetközi kötelezettségek végrehajtásáról szóló, 2007. február 15-i 10. sz. törvényrendelet (a továbbiakban: 10/2007 törvényrendelet) 1. cikkére is, amelynek címe: „Az Európai Közösségek Bírósága által 2006. június 1-jén a C-207/05. sz. ügyben hozott ítélet végrehajtása. A 2002. június 5-i 2003/193/EK bizottsági határozat végrehajtása […]” A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 10/2007 törvényrendelet 1. cikkének szövege megegyezik a 185/2008 törvényrendelet 24. cikke (4) bekezdésének, illetve a 2009. november 20-i 166. sz. törvény által módosításokkal törvénnyé alakított, a közösségi kötelezettségek és az Európai Közösségek Bírósága ítéleteiben foglaltak teljesítéséhez szükséges sürgős intézkedésekről szóló, 2009. szeptember 25-i 135. sz. törvényrendelet (a GURI 2009. november 24-i 274. számának rendes melléklete) 19. cikkének szövegével. A kérdést előterjesztő bíróság azonban nem fejti ki e három rendelkezés viszonyát. Mindenesetre az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a Commissione tributaria regionale della Lombardia 99/19/10. sz. ítéletének (amellyel szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz fellebbezést nyújtottak be) releváns része a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdésére hivatkozik. Elemzésemet tehát nagyrészt ezen utóbbi rendelkezésre korlátozom.

8 — Bár a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése vitathatatlanul alkalmazandó a 2003/193 határozatnak megfelelően visszatéríttetendő támogatásokra, rámutatok, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett nemzeti jogi háttérből nem tűnik ki egyértelműen, hogy a kamatos kamatok módszerét csak az említett határozatnak megfelelően visszatérítendő támogatásokra alkalmazták vagy tették alkalmazhatóvá, az egyéb jogellenes támogatásokra pedig nem.

19. Az A2A kereset nyújtott be a Commissione tributaria regionale della Lombardia (Lombardia tartomány adóügyi bírósága) előtt azon adómegállapításról szóló határozatokkal [9] szemben, amelyeket vele annak érdekében közöltek, [10] hogy beszedjék az ASM Brescia SpA és az AEM SpA által említett, „jogellenes támogatásnak" minősített adómentesség alkalmazása folytán be nem fizetett adót.

20. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a Commissione tributaria regionale della Lombardia 99/19/10. sz. ítéletével többek között úgy döntött, hogy „a kamatos kamat kiszámítása helyes, mivel arra a [185/2008 törvényrendelet] 24. cikkének (4) bekezdésében foglalt előírással összhangban került sor, miszerint a kamatokat [a 794/2004 rendelet] V. fejezetében foglalt rendelkezések alapján kell kiszámolni, és ez csupán egy olyan gyakorlatot ismer el, amelyet az Európai Bizottság már legalább 1997 óta alkalmaz".

21. Az A2A ezt az ítéletet megtámadta a Corte suprema di cassazione előtt, előadva többek között azt, hogy a Commissione tributaria tegionale della Lombardia e megállapítása sértette „a 2003/193 határozat 3. cikkének a 794/2004 rendelet 13. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezéseit".

22. Az A2A a kamatszámításra vonatkozó nemzeti szabályozásnak, vagyis a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének az uniós joggal való összeegyeztethetetlenségére hivatkozik, amennyiben az a 794/2004 rendeletre utal, amely 9. és 11. cikkében a korábban elfogadott kamatszámítási szabályozásnál szigorúbb kamatszámítást ír elő, miközben a rendelet 13. cikkének ötödik bekezdése kimondja, hogy a szabályozást a rendelet hatálybalépésének időpontját (vagyis 2004. május 20-át) követően közölt visszatéríttetési határozatokra kell alkalmazni, és így a 2003/193 határozatra nem.

23. A Corte suprema di cassazione rámutat egyrészt arra, hogy láthatóan egyetlen uniós jogi rendelkezés sem tiltja kifejezetten a tagállamoknak az ilyen szabályozás elfogadását, másrészt viszont arra is, hogy:

– a 794/2004 rendelet egyértelműen kimondja, hogy a rendeletben előírt kamatszámítási módszert csak a hatálybalépését követően közölt határozatokra kell alkalmazni;

– a szóban forgó határozat 2002 júniusában történt elfogadásának időpontjában semmiféle uniós jogi rendelkezés, sem pedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata nem utalt arra, hogy a visszatérítendő támogatás után járó kamatokat kamatos kamatlábbal kell számítani, és e tekintetben a Bizottság gyakorlata is a nemzeti jogi rendelkezésekre utalt, és

– az olasz jog az olasz polgári törvénykönyv 1283. cikkében előírt keretek között lehetővé teszi a valamennyi pénzbeli kötelezettségre, így az állami kölcsönökre is vonatkozó kamatok utáni kamat számítását (tőkésítés).

9 — A Bíróság Hivatalához benyújtott nemzeti iratanyagból kitűnik, hogy az alapeljárás a következő adómegállapításról szóló határozatokat érinti: avviso di accertamento nº R1P3101304/2009 IRPEG + ILOR 1996, avviso di accertamento nº TMB030200374/2009 IRPEG 1998, avviso di accertamento nº TMB030200379/2009 IRPEG 1999, avviso di accertamento nº TMB030200381/2009 IRPEG 1998, avviso di accertamento nº TMB030200382/2009 IRPEG 1999, valamint avviso di accertamento nº R1P3100012/2009 IRPEG + ILOR 1997.

10 — A Bíróság Hivatalához benyújtott nemzeti iratanyag, illetve az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint az ezekben az adómegállapításról szóló határozatokban szereplő kamatokat a 794/2004 rendelet V. fejezetének rendelkezései szerint számították, amelyekre a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése utal.

24. E körülmények között a Corte suprema di cassazione felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell értelmezni [a 659/1999 rendelet] 14. cikkét, valamint a [794/2004 rendelet] 9., 11. és 13. cikkét, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egy állami támogatásnak a 2002. június 7-én közölt bizottsági határozatból következő visszatérítése tekintetében kimondja, hogy a kamatot a hivatkozott 794/2004[…] rendelet V. fejezetében (különösen pedig 9. és 11. cikkében) foglalt rendelkezések alapján, tehát kamatos kamat alapján számított kamatláb alkalmazásával kell meghatározni?”

IV – **A Bíróság előtti eljárás**

25. Az olasz kormány, az A2A, valamint a Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be. Mivel egyik fél sem kérte tárgyalás tartását, a Bíróság úgy döntött, hogy tárgyalás nélkül határoz.

V – **Elemzés**

A – *A 794/2004 rendeletet megelőző időszakot illető kamatok számítása tekintetében a nemzeti jogra utalás*

26. A Corte suprema di cassazione által feltett kérdés arra irányul, hogy az uniós joggal ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, vagyis a 185/2008 rendelet, amely a kamatos kamat módszerének alkalmazását írja elő egy jogellenes támogatás visszatéríttetésére, utalva az e módszert a 11. cikkében előíró 794/2004 rendeletre, noha a szóban forgó támogatás visszatérítttetéséről szóló határozatot az említett rendelet hatálybalépését megelőzően közölték az Olasz Köztársasággal. [11]

27. Nem vitatott, hogy a 794/2004 rendelet 13. cikke ötödik bekezdésének megfelelően az említett rendelet 9. és 11. cikke *ratione temporis* nem alkalmazandó a 2003/193 határozatra, mivel azt az Olasz Köztársasággal e rendelet hatálybalépését megelőzően közölték. [12] Következésképpen a 794/2004 rendelet csak akkor írja elő a kamatos kamatok módszerének alkalmazását egy jogellenes támogatásra, ha a visszatérítttetési határozatot az említett rendelet hatálybalépését követően közölték.

28. Márpedig az olasz jogalkotó a 185/2008 törvényrendelet 24. cikke (4) bekezdésének elfogadásával szándékosan úgy döntött, hogy a 2003/193 határozat alapján visszatérítttetendő támogatás vonatkozásában a kamatos kamat módszerét alkalmazza, annak ellenére, hogy e határozat korábbi, mint a 794/2004 rendelet 11. cikkének hatálybalépése. Ezenfelül a Bíróság előtt fekvő ügyiratból kitűnik, hogy a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése eltér az olasz polgári törvénykönyv 1283. cikkétől, amely csak pontosan meghatározott esetekben írja elő a kamatos kamatok felszámítását, és igen szigorú feltételek mellett.

11 — Meg kell jegyezni, hogy e kérdés a szóban forgó jogellenes támogatás visszatérítttetésére alkalmazandó kamatok számításának kizárólag a módszerére vonatkozik, nem pedig a 659/1999 rendelet 14. cikke (2) bekezdésének megfelelő, kamatokkal együtt történő visszatérítttetésnek magának az elvére. 2009. június 11-i ítéletével ugyanis a Törvényszék elutasította az AEM SpA és az ASM Brescia SpA által a 2003/193 határozat 2. és 3. cikkének megsemmisítése céljából benyújtott kereseteket. Lásd: ASM Brescia kontra Bizottság ítélet (T-189/03, EU:T:2009:193) és AEM kontra Bizottság ítélet (T-301/02, EU:T:2009:191), amelyeket fellebbezést követően helybenhagyott az A2A kontra Bizottság ítélet (C-318/09 P, EU:C:2011:856) és az A2A kontra Bizottság ítélet (C-320/09 P, EU:C:2011:858).

12 — Lásd a jelen indítvány 5. és 10. pontját.

29. Az A2A úgy véli, hogy a 794/2004 rendelet 13. cikkének ötödik bekezdése „félreérthetetlen időbeli korlátot jelent”, valamint hogy mivel a 2003/193 határozat „2002. június 5-én kelt, és azt az Olasz Köztársasággal 2002. június 7-én, vagyis a 794/2004 rendelet 2004. május 20-i hatálybalépését megelőzően közölték, nyilvánvaló, hogy e határozat puszta végrehajtása keretében a szóban forgó (2004-es) rendeletre hivatkozás nem igazolhatja a (rendelet által előírt) kamatos kamatok alkalmazását”.

1. A 794/2004 rendeletet megelőző uniós jog semmilyen kamatoskamat-számítási módszert nem írt elő

30. Meg kell állapítani, hogy pusztán abból, hogy a 794/2004 rendelet 11. cikke *ratione temporis* nem alkalmazható a 2003/193 határozatra, továbbá abból, hogy nem állnak rendelkezésre egyéb adatok, a rendelet szövege pedig hallgat, nem lehet azt a következtetést levonni, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a kamatos kamat módszerének alkalmazását írja elő az alapeljárásban szereplő jogellenes támogatás visszatéríttetésére. Bár a 794/2004 rendelet 13. cikkének ötödik bekezdése egyértelműen azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy a rendelet által megjelölt időponttól kezdődően a kamatos kamatok módszert alkalmazzák a jogellenes támogatások visszatérítttetésére, e rendelkezés szövege nem tiltja meg, hogy ezen időpontot megelőzően e rendelkezést alkalmazzák.

31. Ezenkívül rámutatok, hogy a 2003/193 határozat 2002 júniusában történt meghozatalának és közlésének időpontjában az uniós jog semmilyen rendelkezése, illetve a Bíróság, valamint a Törvényszék ítélkezési gyakorlata sem írta elő, illetve zárta ki valamely jogellenes támogatás visszatérítttetése vonatkozásában egy adott kamaszámítási módszer kiválasztását. [13]

32. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy bár a 659/1999 rendelet 14. cikkének (2) bekezdése azt írja elő, hogy „a visszatérítési [helyesen: visszatérítttetési] határozat szerint visszatérítésre kerülő támogatás magában foglalja a Bizottság által megfelelő kamatlábbal meghatározott kamatot”, e rendelkezés hallgat arról, hogy e kamatokat egyszerű vagy kamatos kamatként kell-e kiszámítani.

33. Ezenfelül a 2003/193 határozat 3. cikkében azt írja elő, hogy „amennyiben a nemzeti eljárás lehetővé teszi a határozat azonnali, tényleges végrehajtását, a visszatérítés haladéktalanul a nemzeti eljárás szerint történik”, valamint hogy „a visszatérítttetendő támogatás azon időponttól kezdődően tartalmazza a kamatokat, amikor a kedvezményezett a jogellenes támogatást megkapta, annak tényleges visszatérítése időpontjáig”, és e kamatok „kiszámítása a regionális támogatások támogatási egyenértékének kiszámításához alkalmazott irányadó kamatláb alapján történik”. A kamatok számításának időszakával és irányadó kamatlábával [14] kapcsolatos pontosítások ellenére a 2003/193 határozat nem dönti el azt a kérdést, hogy a kamatokat [15] az egyszerű kamatszámítás, vagy kamatos kamatok módszere alapján kell kiszámítani.

2. A 794/2004 rendeletet megelőző uniós jog a kamatok számítása kapcsán a nemzeti jogra utal

34. Bár a Bíróság a Bizottság kontra Département du Loiret ítéletében (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 83. pont) azt mondta ki, hogy „valamely jogellenes támogatás jelenértéke kiszámításának módszere anyagi jogi, és nem eljárásjogi kérdés”, ebből az ítéletből az is kitűnik, hogy a 794/2004 rendelet elfogadását megelőzően, abban az esetben, ha a visszatérítttetési határozat hallgat arról, hogy a

13 — Lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Département du Loiret ítélet (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46. és 82. pont). A Bíróság ezen ítélet 46. pontjában megállapítja, hogy a jogszerűtlenül nyújtott támogatás behajtásakor alkalmazandó kamatlábakról szóló, 2003. május 8-i 2003/C 110/08 közleményében (HL C 110., 21. o.) a Bizottság „kifejezetten elfogadta a tényt, hogy felmerült annak a kérdése, hogy a kamatoknak egyszerű vagy kamatos kamatoknak kell-e lenniük, és sürgősnek ítélte, hogy e tekintetben világossá tegye álláspontját. A Bizottság tehát értesítette a tagállamokat és az érdekelt feleket, hogy valamennyi, a jövőben általa elfogadott, jogellenes támogatás visszatérítését elrendelő határozatban kamatos kamatot fog alkalmazni”.

14 — Lásd analógia útján a 794/2004 rendelet 9. cikkét.

15 — Lásd analógia útján a 794/2004 rendelet 11. cikkét.

visszatérítendő támogatás jelenértékét kamatos kamatláb alapján kell-e kiszámolni, a jogellenesen nyújtott támogatások összege visszatéríttetésének a nemzeti jog rendelkezéseit követve kell történnie, az állam tartozásaira vonatkozó késedelmi kamatokat szabályozó rendelkezéseket is beleértve.[16] A Bíróság tehát úgy ítélte meg, hogy a Bizottság állandó gyakorlata a kamatok előírásának és számításának kérdését a visszatérítttetés eljárási szabályaihoz kapcsolja, és e tekintetben a nemzeti jogra utal.[17] Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a francia jog egyszerű kamatláb alkalmazását írja elő. Következésképpen úgy tekintette, hogy a szóban forgó visszatérítttetési határozatot úgy kell értelmezni, hogy az e határozat elfogadásától a támogatás visszatérítésének időpontjáig számított kamatokat egyszerű kamatlábbal kell számítani.

35. Következésképpen úgy vélem, hogy a 2003/193 határozat 3. cikke, azáltal, hogy azt írja elő, hogy a szóban forgó támogatás visszatérítttetésének az érintett tagállam nemzeti joga által előírt eljárásoknak megfelelően kell megtörténnie, nyitva hagyja a kamatok számításának módszerével kapcsolatos kérdést. Ebből következik, hogy az Olasz Köztársaság szabadon választhat az egyszerű kamatláb és a kamatos kamatok alkalmazása közül.[18] Ehhez hozzáteszem, hogy az olasz jogalkotó olyan módszerre utalás révén hozta meg e döntést, amelyet a 794/2004 rendelet vitathatatlanul előírt, anélkül azonban, hogy az olasz jogalkotó bármilyen módon utalt volna arra, hogy ezáltal egy az uniós jogban számára előírt kötelezettséget kívánt volna végrehajtani.

B – *Az uniós jog e szabadság gyakorlását illetően előír-e korlátokat?*

36. E tekintetben egyértelmű, hogy a 2003/193 határozat 3. cikke a 659/1999 rendelet 14. cikkét hajtja végre, amely a jogellenes támogatások tagállamok általi visszatérítttetésének kereteit határozza meg.

37. A 659/1999 rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis, amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére. E bekezdés ehhez hozzáteszi, hogy a Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítttetését, amennyiben az ellentétes az uniós jog valamelyik általános elvével.

38. E rendelet 14. cikke (3) bekezdésének megfelelően a visszatérítttetést késedelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve hogy e rendelkezések lehetővé teszik a Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását. Ebből a célból az érintett tagállamok az említett rendelet 14. cikke (3) bekezdésének megfelelően – az uniós jog sérelme nélkül –meghozzák a jogrendszerük szerint rendelkezésre álló szükséges intézkedéseket, beleértve az átmeneti intézkedéseket is.

16 — A Bizottság „a tagállamokhoz címzett, 1991. március 4-i SG (91) D/4577 levelében hangsúlyozta, hogy valamely támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetetlenségét megállapító végleges határozat előírja a jogellenesen már kifizetett támogatások összegének visszatérítttetését, aminek a nemzeti jog rendelkezései szerint kell történnie, beleértve az állami követelések késedelmi kamatjaira vonatkozó összegeket is, amely kamatok számítása szokásosan a szóban forgó jogellenes támogatás odaítélésének időpontjától kezdődik”. A Bizottság az állami támogatási politikára vonatkozó egyes dokumentumok elavulásáról szóló, 2004. április 30-i közleményében (HL 2004. C 115., 1. o.) értesítette a tagállamokat és az érdekelt harmadik személyeket, hogy a továbbiakban nem kívánja alkalmazni e levelet. E közleményből kitűnik, hogy „miután a Bizottság elfogadta a 794/2004/EK rendeletet […], több ilyen dokumentum elavulttá vált. A szóban forgó dokumentumok a bejelentési kötelezettségre, a bejelentési eljárásokra – beleértve a gyorsított bejelentési eljárásokat –, az éves jelentésekre, a határidőkre, valamint a jogellenes támogatások visszatérítttetésére vonatkoznak.” Bizottság kontra Département du Loiret ítélet (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 83. és 84. pont).

17 — Lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Département du Loiret ítélet (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 80–86. pont).

18 — Álláspontom szerint a 2003/93 határozat 3. cikke, amelynek szövege majdnem megegyezik a Bizottság kontra Département du Loiret ítéletben (C-295/07 P, EU:C:2008:707) vizsgált rendelkezéssel, a kamatok előírásának kérdését kifejezetten a visszatérítttetés eljárási szabályaihoz kapcsolja, és e tekintetben a nemzeti jogra utal.

39. A 659/1999 rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében előírt feltételek csak a hatékony érvényesülésnek a Bíróság ítélkezési gyakorlata által is jóváhagyott elvét tükrözik.[19] A tényleges érvényesülésnek az állami támogatások terén az állandó ítélkezési gyakorlat által pontosított elvével összhangban az a tagállam, amely a Bizottság határozata értelmében köteles a jogellenes állami támogatás visszatéríttetésére, az eljárási autonómia elvének alkalmazásában szabadon választhatja meg, hogy milyen módon hajtja végre e kötelezettséget, feltéve hogy a választott intézkedések nem sértik az uniós jog alkalmazási körét és hatékonyságát,[20] valamint nem ellentétesek az uniós jog általános elveivel és az alapvető jogokkal.[21]

40. Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy a kamatos kamatok módszerének az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás szerinti alkalmazása nem sérti-e az uniós jog alkalmazási körét és hatékonyságát, valamint, hogy nem ellentétes-e az uniós jog általános elveivel és az alapvető jogokkal. Az uniós jogrendben elismert általános elvek védelméből eredő követelmények ugyanis az uniós jogszabályok,[22] a jelen esetben a 659/1999 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének és a 2003/193 határozat 3. cikkének alkalmazása során is kötelezik a tagállamokat.

1. A szóban forgó intézkedés az állami támogatások területén az uniós jog hatékonysága szempontjából

41. Az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a jogellenes támogatás visszatérítttetés útján történő megszüntetése a jogellenesség megállapításának logikus következménye. A támogatás visszatérítttetésével ugyanis a kedvezményezett elveszti azt az előnyét, amelyet a piacon versenytársaival szemben élvezett, és a támogatás odaítélése előtti helyzet helyreáll.[23]

42. Másfelől, ahogy az a 2003/C 110/08 közleményben is szerepel, a visszatérítendő jogellenes támogatások eredményeként „a kedvezményezett nem kamatozó középlejáratú hitelekhez hasonló feltételek mellett jut pénzösszegekhez. Ennek megfelelően a kamatos kamat alkalmazása szükségesnek tűnik annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen helyzetből származó pénzügyi előnyöket teljes mértékben semlegesítsék”[24]. Ebből következik, hogy a kamatos kamat alkalmazása csak jelenértékűvé teszi azon jogellenes támogatás pénzügyi értékét, amelyben a kedvezményezett részesült.

43. Következésképpen egy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amely kamatos kamatok fizettetését írja elő a jogellenesen nyújtott támogatások után, és amely ebből következően minden ezek által biztosított pénzügyi előny kiküszöbölését célozza, beleértve a kapcsolódó előnyöket is,[25] alkalmas a szóban forgó jogellenes támogatás nyújtása által eltorzított rendes versenyfeltételek helyreállítására,[26] és ebből következően az állami támogatások területén az uniós jog alkalmazási körének és hatékonyságának garantálására.

19 — Lásd: Scott és Kimberly Clark ítélet (C-210/09, EU:C:2010:294, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 — Scott és Kimberly Clark ítélet (C-210/09, EU:C:2010:294, 21. pont).

21 — Bizottság kontra Németország ítélet (C-527/12, EU:C:2014:2193, 39. pont).

22 — Gerekens és Procola ítélet (C-459/02, EU:C:2004:454, 21. pont).

23 — Unicredito Italiano ítélet (C-148/04, EU:C:2005:774, 113. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 — Lásd még a 794/2004 rendelet (13) preambulumbekezdését, amely azt mondja ki, hogy „[a]z állami támogatás nyújtását úgy lehet figyelembe venni, hogy az csökkentse a kedvezményezett vállalkozók középtávú finanszírozási igényeit. […]”.

25 — Lásd analógia útján: Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet (C-74/00 P és C-75/00 P, EU:C:2002:524, 159. pont), amelyben a Bíróság kimondta, hogy „a korábbi helyzet helyreállítása szükségképpen csak akkor közelíthető meg, ha a támogatás visszatérítéséhez a támogatás nyújtásától számított kamatok társulnak, valamint, ha az alkalmazott kamatlábak tükrözik a piacon érvényesített kamatokat. Ennek hiányában a kedvezményezett megőrizné legalábbis a pénzügyi előlegnek vagy a kedvezményes hitelnek megfelelő előnyt”.

26 — Lásd: Scott és Kimberly Clark ítélet (C-210/09, EU:C:2010:294, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

2. A szóban forgó intézkedés, figyelemmel az Olasz Köztársaság tétlenségére, valamint a bizalomvédelem és a jogbiztonság alapvető elveinek védelmére

44. Az A2A megjegyzi, hogy az alapeljárásban szereplő támogatás visszatéríttetésének késedelme, illetve az, hogy arra csak azt követően került sor, hogy a Bíróság a Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-207/05, EU:C:2006:366) megállapította az Olasz Köztársaság kötelezettségszegését, kizárólag ezen állam „tétlenségének” tudható be. Ennek alapján az A2A szerint a kamatos kamatok alkalmazása „jogosulatlan adóztatásnak” minősül.

45. Ennek az érvelésnek nem lehet helyt adni.

46. A kamatos kamatok alkalmazása a jogellenes támogatás felvételétől annak tényleges visszatérítéséig csak azt teszi lehetővé, hogy e visszatérítés megfeleljen az A2A által kapott támogatás valós időbeli értékének.[27] Nem lehet tehát szó adóról vagy „jogosulatlan adóztatásról”.

47. Az A2A emellett úgy ítéli meg, hogy „a bizalomvédelem elvével ellentétes, ha egy nemzeti szabályozás visszaható hatállyal megfoszt egy személyt a jogilag védett azon várakozásától, amelynek értelmében a visszatérítési kötelezettségét pusztán egyszerű kamatok terhelik”. Megjegyzi továbbá, hogy az intézmények aktusainak és az azokat végrehajtó nemzeti intézkedéseknek egyértelműeknek és előre láthatóaknak kell lenniük, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék az érintettek számára, hogy kellő időben megbecsülhessék hatásaikat, és pontosan megismerhessék az azokban számukra előírt kötelezettségek terjedelmét. Az A2A szerint e jogbiztonsági követelmény különösen szigorúan érvényesül abban az esetben, ha olyan szabályozásról van szó, amely pénzügyi terheket jelenthet a magánszemélyek számára.

48. Bár általános szabályként a jogbiztonság elvével, amely az uniós jogrendben elismert általános elvek sorába tartozik, és amely az uniós jogszabályok alkalmazása során is kötelezi a tagállamokat,[28] „ellentétes az, hogy egy jogi aktus időbeli hatálya a közzétételét megelőző időponttól kezdőd[ik]”,[29] az A2A észrevételeivel ellentétben nem gondolom, hogy az alapeljárásban szereplő nemzeti szabályt visszaható hatállyal kellene alkalmazni.

49. A Bíróság elé terjesztett iratanyagból ugyanis – azzal, hogy ezt a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia – nem tűnik ki, hogy a 185/2008 törvényrendelet visszaható hatállyal alkalmazta volna a kamatos kamatok módszerét a már visszatérített támogatásokra, vagy hogy annak hatálybalépése megelőzte volna kihirdetését. Rámutatok, hogy az alapeljárásban szereplő, adómegállapításról szóló határozatok megküldésének időpontjában[30] a 185/2008 törvényrendelet már alkalmazandó volt, mivel annak 36. cikke e jogszabály hatálybalépésének időpontját a Gazzetta ufficiale della Repubblica italianában történő kihirdetés napjában, vagyis 2008. november 29-ében állapítja meg.[31]

27 — Lásd a jelen indítvány 42. és 43. pontját.

28 — Lásd ebben az értelemben: Gerekens és Procola ítélet (C-459/02, EU:C:2004:454, 21–24. pont).

29 — Lásd: Hollandia kontra Tanács ítélet (C-110/97, EU:C:2001:620, 151. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a jogbiztonság és a jogos bizalom elve tiszteletben tartásának garantálása érdekében az anyagi jogi szabályokat úgy kell értelmezni, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik (lásd ebben az értelemben még: Pokrzeptowicz-Meyer-ítélet [C-162/00, EU:C:2002:57, 49. pont]).

30 — Úgy tűnik, hogy e határozatokat 2009-ben hozták, de ezt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. Lásd a jelen indítvány 9. pontját.

31 — Mivel a 10/2007 törvényrendelet 2007. február 16-án lépett hatályba, elemzésem *mutatis mutandis* érvényes annak 1. cikkére is. Lásd a jelen indítvány 7. lábjegyzetét.

50. Ezenkívül, noha helytálló az az állítás, amely szerint a 2003/193 határozat alapján visszatérítendő támogatás után fizetendő kamatok számítására alkalmazott kamatos kamatok módszere nem volt alkalmazandó sem az uniós jogban, sem az olasz jogban a 185/2008 törvényrendelet elfogadását megelőzően, és ebből következően e határozat elfogadása és közlése során, mindazonáltal az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az új előírások közvetlenül alkalmazhatók egy, a régi előírás érvényességi ideje alatt létrejött tényállás jövőbeni kihatásaira. [32]

51. Mivel az alapeljárásban szereplő támogatást nem térítették vissza, sőt, az még a fent hivatkozott adómegállapításról szóló határozatoknak sem képezte tárgyát a 185/2008 törvényrendelet kihirdetését megelőzően, e törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése nem tekinthető olyannak, amely egy a hatálybalépést megelőzően létrejött helyzetet érint.

52. Ebből következik, hogy az A2A-nak a kamatos kamatok módszerének visszaható hatályú alkalmazására, valamint a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvének ebből következő megsértésére vonatkozó észrevételeinek nem lehet helyt adni.

53. Rámutatok továbbá arra, hogy a 185/2008 törvényrendelet kihirdetésével a 2003/193 határozat alapján visszatérítendő jogellenes támogatások után fizetendő kamatok számítására alkalmazott kamatos kamatok módszere egyértelmű volt, és annak alkalmazása előrelátható volt a jogalanyok számára.

C – *A szóban forgó intézkedés az alapvető jogokra figyelemmel*

54. Először, a Bizottsághoz hasonlóan megjegyzem, hogy mivel a kamatos kamatokkal növelt támogatás visszatéríttetése szigorúan csak a korábbi jogi helyzet visszaállítására irányul, az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás nem minősül szankciónak, [33] és nem tekinthető aránytalannak az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikk által követett célokhoz képest. [34] Egyébként egyértelmű, hogy szankció hiányában nem alkalmazható az Európai Unió Alapjogi Chartájának 49. cikke, amely szerint „nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni”.

55. Másodszor elemeznem kell az A2A hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó érvét.

56. Az A2A szerint azok a kedvezményezett vállalkozások, amelyek a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkén alapuló visszatérítttetési előírások címzettjei, eltérő és kevésbé előnyös helyzetbe kerülnek, mint a 2003/193 határozattal egyidejű, vagy annál korábbi visszatérítttetési határozatok által érintett vállalkozások, [35] amelyek esetében a támogatások visszatérítttetése során nem számítottak fel kamatos kamatokat.

57. Bár az egyenlő bánásmód elve az uniós jog olyan általános jogelve, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. és 21. cikke rögzít, [36] az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ez az elv megköveteli, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható. Az eltérő helyzeteket jellemző tényezőket, és konkrétabban e helyzetek hasonló jellegét főként a szóban forgó különbségtételt létrehozó uniós aktus tárgyának és céljának fényében kell meghatározni és értékelni.

32 — Pokrzeptowicz-Meyer-ítélet (C-162/00, EU:C:2002:57, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 — Lásd analógia útján: Belgium kontra Bizottság ítélet (C-75/97, EU:C:1999:311, 65. pont).

34 — Lásd: Diputación Foral de Vizcaya és társai kontra Bizottság ítélet (C-471/09 P–C-473/09 P, EU:C:2011:521, 100. pont).

35 — Az A2A szerint az Olasz Köztársaság nem alkalmazott kamatos kamatokat az Olaszország által az 549/95. sz. olasz törvény alapján adókedvezmények formájában a hajógyárak ágazatában működő vállalkozások részére nyújtott állami támogatásokról szóló, 2000. július 12-i 2000/668/EK bizottsági határozat (HL L 279., 46. o.) végrehajtása során visszatérítttetett összegek tekintetében.

36 — Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 51. pont).

Ezen túlmenően tekintetbe kell venni azon szabályozási terület elveit és céljait, amely alá a szóban forgó intézkedés tartozik. Ennek a megközelítésnek megfelelően érvényesülnie kell az uniós jogot végrehajtó nemzeti intézkedéseknek az egyenlő bánásmód elve tekintetében való megfelelőségének vizsgálata keretében is. [37]

58. Bár a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése elvont és általános szövegezésű, a Bíróság elé terjesztett iratanyag egyes elemeiből kitűnik, hogy azt éppen a 2003/193 határozat által jogellenesnek nyilvánított támogatások visszatérítettése érdekében fogadták el. [38] Ezenkívül az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, illetve az A2A és az olasz kormány észrevételei kiemelik az eltéréseket a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkének (4) bekezdése által előírt kamatszámítási módszer (kamatos kamat) és az olasz polgári törvénykönyv 1283. cikke által előírt módszer (egyszerű kamatszámítás) [39] között. Egyebekben a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett nemzeti jogi háttérből nem tűnik ki egyértelműen, hogy a kamatos kamatok módszerét csak a 2003/193 határozatnak megfelelően visszatérítendő támogatásokra alkalmazták-e, vagy tették-e alkalmazhatóvá, az egyéb jogellenes támogatásokra pedig nem. [40]

59. Rámutatok továbbá, hogy az olasz kormány észrevételeiben nem fejti ki, hogy a nemzeti jogalkotó miért döntött úgy, hogy a 794/2004 rendelet által előírt számítási módszert csak a 2003/193 határozaton alapuló visszatérítettési aktusokra terjeszti ki. Pusztán arra hivatkozik, hogy a nemzeti szabályozás a jogellenes támogatást megelőző helyzet helyreállítására irányul, valamint, hogy „noha az általános belső jogi szabály (vagyis a polgári törvénykönyv 1283. cikke) azt az elvet rögzíti, amely szerint általános szabályként a kamatok egyszerű kamatok, a 2003/193 határozat végrehajtásaképpen visszatérítettendő állami támogatásokra vonatkozó különös szabályok az ellenkező elvet alkalmazzák, amely szerint a kamatok kamatos kamatok”.

60. Ahogy azt már fentebb kifejtettem, az igaz, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amely a kamatos kamatok módszerének alkalmazását írja elő a visszatérítettendő támogatások után fizetendő kamatok kiszámítására, csak a jogellenes támogatást megelőző helyzetet helyreállítását, valamint a támogatásból eredő, versenykorlátozó hatásokkal járó valamennyi pénzügyi előny kiküszöbölését célozza. E módszer előírásával ugyanis a szabályozás elkerüli azt, hogy a vállalkozás megőrizze a nem kamatozó hitelnek megfelelő előnyt. [41]

61. Az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikk hatékony alkalmazása tehát azt igényli, hogy a tagállam a jogellenes támogatások után fizetendő kamatok számítási módszerét kiigazíthassa annak érdekében, hogy ki lehessen küszöbölni minden, a támogatásból eredő pénzügyi előnyt, valamint, hogy a korábbi jogszabályt módosító ilyen jogszabály ne eredményezze az egyenlő bánásmód elvének megsértését.

62. Következésképpen az a tény, hogy a kedvezményezettnek és a 185/2008 törvényrendelet 24. cikkén alapuló visszatérítettési előírások címzettjeinek minősülő vállalkozások eltérő és kevésbé előnyös helyzetbe kerülnek, mint a 2003/193 határozatnál korábbi, az Olasz Köztársasághoz intézett visszatérítettési határozatok által érintett vállalkozások, nem jelenti az egyenlő bánásmód elvének megsértését. [42]

37 — IBV & Cie ítélet (C-195/12, EU:C:2013:598, 50., 52. és 53. pont).

38 — A 10/2007 törvényrendelet 1. cikkének címe: „Az Európai Közösségek Bírósága által 2006. június 1-jén a C-207/05. sz. ügyben hozott ítélet végrehajtása. A 2002. június 5-i 2003/193/EK bizottsági határozat végrehajtása […]”. Lásd még a jelen indítvány 7. lábjegyzetét.

39 — Lásd a jelen indítvány 22. és 23. pontját.

40 — Lásd a jelen indítvány 8. lábjegyzetét.

41 — Lásd a jelen indítvány 41–43. pontját.

42 — Az, hogy az Olasz Köztársaság az eljárási autonómia elvének megfelelően a kamatos kamatok módszerét alkalmazza, míg más tagállamok az egyszerű kamatok módszerét, az A2A észrevételeivel ellentétben szintén nem jelenti az egyenlő bánásmód sérelmét. Az eljárási autonómia elve ugyanis azt feltételezi, hogy eltérés lehet a jogellenes támogatásban részesülő azon kedvezményezettekkel szemben a különböző tagállamokban alkalmazott bánásmódok között, amelyek tehát nincsenek összehasonlítható helyzetben, természetesen azzal a feltétellel, hogy e különbségek nem sértik az uniós jog hatékonyságát.

63. Lehetséges, hogy ez nem igaz a támogatások visszatéríttetésére vonatkozó azon határozatokra, amelyek a 2003/193 határozaton alapulókkal egyidejűek vagy azoknál későbbiek, de még nem a 794/2004 rendelet hatálya alá tartoznak, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem viszont nem tartalmaz elegendő információt az esetleges hátrányos megkülönböztetés fennállásának értékeléséhez ebben a tekintetben.

64. Mivel a Bíróság nem rendelkezik konkrét információkkal sem a támogatások visszatérítettésére vonatkozó egyéb, egyidejű vagy későbbi határozatokról, sem azokról az esetleges szempontokról, amelyek ezen esetleges megkülönböztetés alapját képeznék, a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia ezt a kérdést, a jelen indítványban kifejtett elvek alapján.

65. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítja meg, hogy az A2A igazolatlan hátrányos megkülönböztetés áldozata lett, akkor nemzeti eljárásának megfelelően e bíróságra tartozik azon korrekciós intézkedések meghozatala, amelyek a hátrányos megkülönböztetés kiküszöböléséhez szükségesek. Másként fogalmazva, annak érdekében, hogy biztosítsák az egyenlőség általános elvének hatékony érvényesülését, a kérdést előterjesztő bíróságra tartozik – anélkül, hogy lemondana a kamatok felszámításáról – a kamatos kamatok módszere alkalmazásának elutasítása az A2A-tól visszatérítendő támogatások után fizetendő kamatok számítási módszere tekintetében.

VI – **Végkövetkeztetések**

66. Az előző megállapításokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Corte suprema di cassazione által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkét, továbbá a 659/1999 rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet 9., 11. és 13. cikkét, valamint az uniós jog általános elveit úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely egy állami támogatásnak a [2002. június 7-én közölt] bizottsági határozatból következő visszatérítettése tekintetében kimondja, hogy a kamatot a kamatos kamat módszerének alkalmazásával kell meghatározni.